

УДК 342.9.(343.6(037))

Є.С. Мороз,
аспірант Університету сучасних знань, м. Київ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА СФЕРИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

У статті зроблено спробу визнати сферу державного фінансового контролю об'єктом адміністративно-правової охорони. Виходячи із розуміння фінансово-контрольних правовідносин, які виникають у сфері державного фінансового контролю, узагальнено ознаки останньої, що дозволило зробити висновок стосовно доцільності виокремлення адміністративних правопорушень у цій сфері. Запропоновано авторське визначення сфери державного фінансового контролю як об'єкта адміністративно-правової охорони.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, фінансово-контрольні правовідносини, сфера державного фінансового контролю, об'єкт адміністративно-правової охорони, адміністративне правопорушення.

В статті здійснено спробу визнати сферу державного фінансового контролю об'єктом адміністративно-правової охорони. Виходячи із розуміння фінансово-контрольних правовідносин, виникаючих в сфері державного фінансового контролю, обобщены ее признаки, что позволило констатировать целесообразность выделения административных правонарушений в этой сфере. Предложено авторское определение сферы государственного финансового контроля как объекта административно-правовой охраны.

Ключевые слова: государственный финансовый контроль, финансово-контрольные правоотношения, сфера государственного финансового контроля, объект административно-правовой охраны, административное правонарушение.

Сфера фінансового контролю є нормативно врегульованою і об'єктивно спирається на правовідносини, що виникають під час його здійснення. Інститут фінансового контролю або фінансово-контрольне право визнається відокремленою, стійкою групою норм, що регулюють єдиний комплекс правовідносин, які мають назву – фінансово-контрольні [1, с. 199].

Питання фінансово-контрольних та пов'язаних із ними правовідносин (бюджетних, податкових, інвестиційних тощо) неодноразово ставали предметом наукових досліджень як на рівні монографічних праць [1; 2; 3; 4; 5], так і окремих публікацій [6; 7; 8] тощо. Однак визнанню сфери державного фінансового контролю або фінансово-контрольних правовідносин, які в ній виникають і розвиваються, як об'єкта адміністративно-правової охорони не приділялась належна увага, що видається певною прогалиною, адже органи державного фінансового контролю відповідно до закону залучаються до проваджень у справах про адміністративні правопорушення, гарантуванню їхньої діяльності значною мірою сприяє інститут адміністративної відповідальності. Тому ця тематика видається актуальною і містить не лише теоретичну, а й практичну складові.

Метою цієї публікації є з'ясування доцільності визнання сфери державного фінансового контролю об'єктом адміністративно-правової охорони за приписами чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Більшість дослідників єдині у думці, що фінансово-контрольними правовідносинами властиві всі ті суттєві ознаки, які притаманні правовідносинам взагалі і фінансовим правовідносинам зокрема, оскільки вони є їх різновидом [1, с. 201]. Провівши ґрунтовне вивчення основних засад контрольно-фінансового права, відомий вчений Л.А. Савченко зауважує, що “фінансово-контрольні правовідносини, як і фінансові,

є владними відносинами, бо виникають на основі норм, що мають імперативний характер. Вони виникають із приводу формування, розподілу, перерозподілу та використання публічних фондів коштів, управління державним та комунальним майном, іншими публічними фінансовими ресурсами. Разом із загальними ознаками, фінансово-контрольним правовідносинам характерні специфічні ознаки, тобто ті, що зумовлені фінансово-контрольною діяльністю, в якій вони виникають, змінюються і припиняються, а також специфікою фінансово-контрольних норм. Особливостями фінансово-контрольних правовідносин є: розширена сфера дії, цільова спрямованість, особлива сфера виникнення. Наявність розширеної сфери дії у фінансово-контрольних правовідносинах означає, що вони виникають не лише в сфері фінансової діяльності держави чи органів місцевого самоврядування, зачіпають не лише грошові, а й матеріальні цінності, тобто їх об'єктом є публічні фінанси, інші публічні фінансові ресурси у широкому розумінні (бюджетні кошти, майно, необоротні та інші активи тощо). Наступною специфічною особливістю фінансово-контрольних правовідносин є те, що вони мають цільову спрямованість. Ці правовідносини спрямовані на своєчасне і повне формування публічних фондів коштів; ефективне і доцільне витрачання чи використання коштів цих фондів, державного чи комунального майна; на дотримання законності під час руху публічних фінансових ресурсів, на попередження фінансових правопорушень тощо" [1, с. 203].

Таким чином, під фінансово-контрольними правовідносинами розуміють один із видів фінансових правовідносин, що мають розширену сферу дії, цільову спрямованість, організаційний, похідний (допоміжний), публічний характер та виникають на підставі фінансово-контрольних норм у сфері контрольної діяльності [1, с. 204]. Вони виникають та існують унаслідок і з приводу регулятивних фінансових правовідносин, зокрема, здійснюються з приводу контролю за мобілізацією, розподілом та використанням централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів [8].

Такі правовідносини передбачають виконання низки обов'язків. У зв'язку з цим на перший план виходять імперативні методи фінансово-правового регулювання, орієнтовані на односторонні владні приписи державних органів щодо суб'єктів, які беруть участь у цих відносинах. Владність приписів державних органів полягає, насамперед, у прийнятті цими органами рішень, обов'язкових для іншої сторони правовідносин, та в забезпеченні їх виконання примусовою силою держави.

Варто відзначити, що окремі аспекти фінансових правовідносин пропонувалось врегулювати в Законі України "Про систему державного фінансового контролю в Україні" [9]. Зокрема, фінансовий контроль спрямовувався на найбільш ефективний соціально-економічний розвиток усіх суб'єктів фінансових правовідносин; поняття фінансового правопорушення розкривалось через "діяння (дія або бездіяльність) суб'єкта фінансових правовідносин уповноваженого державного органу або його підрозділу, адміністративно-територіального утворення, іншої юридичної особи незалежно від форм власності, її філії, відділення, іншого відокремленого підрозділу, громадської організації, а також фізичної особи, яка має статус суб'єкта підприємницької діяльності чи не має такого статусу, наслідком якої стало недотримання фінансово-правових норм, визначених актами чинного законодавства"; а до суб'єктів фінансових правовідносин належали: держава, уповноважені державні органи або їх підрозділи, державні установи та організації України, що діють за кордоном, адміністративно-територіальні утворення, інші юридичні особи незалежно від форм власності, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи із статусом юридичної особи чи без такого статусу, громадські організації, а також фізичні особи, які мають статус суб'єктів підприємницької діяльності чи не мають такого статусу, що є носіями суб'єктивних прав та обов'язків і беруть участь у фінансових правовідносинах (пп. 19, 22, 29 ст. 1 проекту Закону).

Фінансово-контрольні правовідносини потребують охорони від неправомірного впливу, зокрема й шляхом застосування заходів адміністративно-деліктного характеру. При цьому відносини, що виникають безпосередньо у сфері відповідальності, є похідними від контрольних та охоронних правовідносин [4, с. 21]. Адже адміністративна відповідальність, будучи складовою системи юридичної відповідальності, визнається особливою правовою формою реакції держави на захист публічних і

приватних інтересів, яка полягає в сукупності встановлених державою матеріальних і процесуальних правових норм, з метою спонукання правопорушника, який добровільно не бажає дотримуватися встановлених норм, до належної поведінки та покладання обов'язку зазнавати несприятливі для нього наслідки, а також досягнення мети попередження правопорушень, охоплюючи всі наявні способи впливу на правопорушника – каральний, відновлювальний, компенсаційний, профілактичний і попереджувальний [10, с. 11].

Інститут адміністративної відповідальності має вагомe значення у забезпеченні ефективної діяльності органів державного фінансового контролю. При цьому між органом державного фінансового контролю і підконтрольним об'єктом наявні двоаспектні елементи відповідальності обох сторін таких правовідносин [11, с. 108].

Виконання обов'язків органом державного фінансового контролю свідчить про дотримання ним режиму законності і гарантування досягнення мети фінансового контролю, а виконання обов'язків підконтрольним об'єктом – про сумлінність і прозорість його діяльності.

Відповідальність як гарантію забезпечення діяльності органів фінансового контролю розглядають у декількох аспектах: вона відіграє стримуючу роль для самих органів фінансового контролю, оскільки вчинення ними правопорушень тягне за собою відповідальність, визначену законом; гарантуванню ефективного виконання завдань органом фінансового контролю сприяє можливість застосування цим органом відповідних санкцій до порушників закону; незалежність органів фінансового контролю забезпечується відповідальністю за втручання в їхню діяльність. Окрім того, до відносин, пов'язаних із відповідальністю у фінансово-контрольній сфері, можуть бути залучені і суб'єкти, які безпосередньо не підлягають перевірці (органи державної влади, органи місцевого самоврядування, будь-які фізичні/юридичні особи – при втручанні у діяльність органів державного фінансового контролю), або особи, що набувають процесуального (процедурного) статусу вже при відкритті того чи іншого юрисдикційного провадження (дисциплінарного, адміністративного, кримінального тощо). Таким чином, суб'єктний склад гарантування інституту відповідальності у фінансово-контрольних правовідносинах є досить розширеним.

Адміністративно-деліктна охорона фінансово-контрольних правовідносин розглядається як засіб примусового забезпечення виконання суб'єктами цих правовідносин вимог законодавства з фінансового контролю. Охоронні адміністративно-правові відносини за участю фінансово-контрольних правовідносин забезпечують реалізацію охоронної функції права.

Оскільки під фінансовим контролем розуміється діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, недержавних організацій, інших публічних суб'єктів, господарюючих суб'єктів чи їх структурних підрозділів, фізичних осіб, наділених відповідними повноваженнями чи певними правами, спрямована на перевірку законності фінансового планування, забезпечення фінансової дисципліни у процесі мобілізації, розподілу, перерозподілу і використання публічних фондів коштів та інших фінансових ресурсів [12, с. 19], то гарантування такої діяльності забезпечується охоронними правовими нормами.

Охорона виступає механізмом безпосередньої дії охоронних норм права та організаційно-правової діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, установ і посадових осіб, а також громадських об'єднань по недопущенню порушень прав та обов'язків особи у суспільстві. В адміністративно-правовій сфері через термін “охорона” законодавець визначає завдання КУпАП, об'єкти адміністративно-правових відносин. У сучасних словниках слово “охорона” означає “забезпечення від загрози, гарантія недоторканості, захист від чого-небудь” [13]. Охорона є матеріально-правовою об'єктивною категорією, що в адміністративно-правовому аспекті включає систему встановлених законом правових гарантій, а також діяльність уповноважених на те органів і осіб по їх реалізації з метою попередження порушень норм чинного законодавства. Як відзначають автори навчального посібника з адміністративного права: “У вузькому розумінні – це позитивний статичний стан адміністративного права, спрямований на попередження правопорушень, усунення перешкод, що здійснюється публічною адміністрацією з метою забезпечення прав, свобод і

публічних законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави” [14, с. 247]. Піддаючи такий підхід критиці, Л.О. Кожура, небезпідставно стверджує, що “термін “охорона” слід розуміти, як безпосередній правовий захист соціальних інтересів громадян соціальних груп усього суспільства, так і стимулювання таких соціальних дій, які б мали наслідком зміцнення існуючих суспільних відносин та нейтралізація тих соціальних тенденцій, що їм загрожують” [15, с. 120].

Отже, охорона являє собою превентивну, запобіжну діяльність організаційно-правового характеру з метою недопущення порушення прав.

У досліджуваному контексті адміністративно-правова охорона фінансово-контрольних правовідносин гарантується приписами КУпАП, що визначають різновиди адміністративних правопорушень, пов’язаних із сферою державного фінансового контролю, підстави і порядок притягнення винних осіб (у порушенні правил формування і використання публічних фінансів, здійснення інших напрямів господарської діяльності, проведення державного фінансового контролю) до адміністративної відповідальності. При цьому слушним видається широкий підхід до розуміння системи заходів, що використовуються при адміністративно-правовій охороні того чи іншого об’єкта [16]. Притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері фінансового контролю є лише одним із таких заходів (хоча і досить значимим, разом із заходами адміністративного попередження, припинення). Враховуючи поняття і змістовне наповнення інституту “адміністративно-правові відносини” та виокремлення в ньому адміністративно-деліктних правовідносин (докладно це питання вивчено в монографічній праці О.В. Музи [17]), вважаємо, що адміністративна відповідальність предметно відображає більш вузьку частину адміністративно-правової охорони, а саме – адміністративно-деліктну охорону.

Адміністративна відповідальність у розглядуваній сфері розцінюється як засіб впливу на порушення законодавства з державного фінансового контролю, які містять ознаки адміністративного проступку і посягають на встановлений порядок управління фінансами. Такі правопорушення можна поділити на вчинені: (1) проти органів державного фінансового контролю і (2) службовою особою органу державного фінансового контролю (цей різновид проступків належить до правопорушень, пов’язаних із корупцією).

Отже, під адміністративно-деліктну охорону підпадають як права і обов’язки сторін таких правовідносин (форма), так і поведінка суб’єктів цих правовідносин (зміст).

Чинний КУпАП не об’єднує усі адміністративні проступки, пов’язані з порушенням законодавства у сфері фінансового контролю, в одній чи декількох нормах. У гл. 12 Кодексу такі проступки передбачені як правопорушення в галузі фінансів (ст.ст. 163-12, 164-2, 164-12, 164-14, 166-6). Також безпосередньо порушення вимог фінансового контролю (змістом якого визначено лише неподання (несвоєчасне подання) декларації особи, подання недостовірних відомостей, неповідомлення (несвоєчасне повідомлення) про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані) віднесено до адміністративних правопорушень, пов’язаних із корупцією (гл. 13-А, ст. 172-6), а невиконання законних вимог Рахункової палати, члена Рахункової палати (ст. 188-19) – до правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління (гл. 15) (водночас перешкоджання працівникам органу державного фінансового контролю у проведенні ревізій та перевірок (ст. 164-2 КУпАП) розглядається як правопорушення в галузі фінансів).

Такі законодавчі підходи спонукають до наукових роздумів про адміністративну відповідальність за порушення: (а) законодавства у фінансовій сфері (ст.ст. 162–164-2, 164-12, 166-5, 166-9 [18, с. 89]); (б) бюджетного законодавства (ст. 164–12) і наявність проступків, що лише в окремих випадках стосуються безпосередньо бюджетної сфери (ст.ст. 51, 164-2, 164-14, 184-1) [19, с. 14]; (в) порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6) [20, с. 169]. Отже, відсутність виокремлення сфери державного фінансового контролю в якості об’єкта адміністративно-правової (адміністративно-деліктної) охорони призводить до розпорошеності адміністративних проступків у приписах КУпАП та до неоднотайності щодо кількісного і змістовного їх переліку,

тверджень про неузгодженість чинного законодавства (наприклад, колізій БК і КУпАП щодо бюджетних правопорушень [21, с. 36]).

Водночас сутність адміністративного проступку у сфері державного фінансового контролю (що є підставою для застосування адміністративних стягнень) полягає в тому, що поведінка правопорушника спрямована на негативну зміну визначеного у чинному законодавстві порядку здійснення господарської, а також фінансово-контрольної діяльності. Саме така сфера, в якій виникають і розвиваються фінансово-контрольні правовідносини, повинна визнаватись об'єктом правової охорони.

Терміносистема “сфера державного фінансового контролю” є досить поширеною як у законодавчому, так і науково-дослідному обігу. При цьому визначенню цього поняття не приділяється належної уваги. Лише у деяких підручниках і навчальних посібниках відзначається, що “сферою фінансового контролю є “майже увесь спектр операцій, що здійснюються з використанням грошей, а в деяких випадках і без них (бартерні операції тощо)” [22]. У менеджменті сфера контролю визнається важливим аспектом організаційної структури. Сфера державної діяльності є категорією державного управління, а сфери суспільного життя – філософською категорією, пов'язаною із структурою суспільства, що, своєю чергою, зумовлено відповідними суспільними відносинами, потребами і проблемами соціуму.

Серед значень слова “сфера” маємо: “район дії, межа поширення чого-небудь; область діяльності, галузь знань; сукупність умов, середовище, в якому що-небудь відбувається” [13]. У зв'язку з цим, виходячи із законодавчо закріплених завдань органу державного фінансового контролю, сфера державного фінансового контролю окреслюється використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів (ефективним використанням коштів і майна), визначенням потреби в бюджетних коштах та взяттям відповідних зобов'язань, дотриманням бюджетного законодавства, законодавства про закупівлі та іншими напрямками, передбаченими законодавством. Отже, в узагальненому виді сфера державного фінансового контролю – це область фінансово-господарської діяльності відповідних суб'єктів (дотримання ними фінансової дисципліни, ефективне формування і витрачання фінансових ресурсів тощо), що підлягає перевірці і контролю з боку держави.

Сфера державного фінансового контролю охоплює предметно-територіальний та юрисдикційний простір здійснення фінансово-господарської діяльності, виконання відповідними органами функцій перевірки такої діяльності з метою виявлення відхилень від прийнятих норм та стандартів, порушень принципів законності, ефективності і економії витрачання матеріальних ресурсів. Сфера державного фінансового контролю має чіткі межі, зумовлені предметним критерієм фінансово-господарської діяльності об'єкта контролю, методами його проведення (державного фінансового аудиту, інспектування, перевірки закупівель та моніторингу закупівлі) та функціональними можливостями органу державного фінансового контролю. Сфера фінансового контролю формується і розвивається на підставі внутрішніх (властивих лише для неї) закономірностей, зумовлених характером конкретної фінансово-господарської діяльності, її видами, а також їх правовими режимами, що забезпечує її динамічну природу.

Сфера державного фінансового контролю, включаючи різні види фінансово-господарської діяльності, пов'язані із формуванням і витрачанням коштів, дотриманням фінансової дисципліни, представляється комплексним інтегрованим об'єктом права, що підлягає державній охороні, зокрема, й засобами адміністративного примусу. Така сфера виступає середовищем задоволення державних фінансових потреб. Вона є простором набуття і реалізації прав та обов'язків суб'єктів фінансово-контрольних правовідносин, а також – простором для прийняття і дотримання нормативно-правових норм, що регулюють ці та інші відносини органів державного фінансового контролю і підконтрольних суб'єктів.

Сформульовані ознаки сфери державного фінансового контролю у своїй сукупності виконують важливу методологічну функцію, пов'язану із вирішенням питання про віднесення цієї сфери до об'єктів адміністративно-правової (адміністративно-деліктної) охорони.

При розкритті зазначеного питання відправним є доктринальне положення про збіг категорій “об'єкт адміністративно-правової охорони” та “об'єкт

адміністративного правопорушення”. Постановка в єдиний нормативний ряд різних за функціональним призначенням та змістовним навантаженням понять зумовлена тим, що в своїй сукупності вони відображають різні аспекти однакових соціальних цінностей (благ), які здатні задовольняти як законні інтереси та правомірні потреби учасників різного роду суспільних відносин, так і спонукати їх до протиправної поведінки, спрямованої на порушення встановлених законом адміністративно-правових заборон, заподіяння шкоди учасникам публічно-правових відносин [23, с. 24–25].

Визнання за різними видами суспільних відносин, що складаються у сфері державного фінансового контролю, значення об’єктів адміністративно-правової охорони тягне за собою відображення динамічних аспектів такої сфери. Тим самим діяльності зі здійснення державного фінансового контролю надається значення змістотворюючого компонента для формування самого поняття “сфера державного фінансового контролю”.

Виходячи із приписів ст. 1 КУпАП, сфера державного фінансового контролю, аналогічно фінансово-контрольним правовідносинам, не охоплюється адміністративно-правовою охороною, не є її об’єктом. Відповідно до ст. 9 КУпАП, адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління, за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Отже, у зазначених законодавчих нормах використано широкий підхід до окреслення об’єктів адміністративно-правової охорони. До таких об’єктів законодавець відносить найбільш істотні соціальні цінності, здатні задовольнити суспільні потреби та законні інтереси широкої групи учасників публічно-правових відносин, у зв’язку з чим такі блага набувають загальносоціального характеру, чим фактично проникають у різні сфери людської діяльності [23, с. 26]. Окрім того, сфера фінансового контролю є міжгалузеву категорією, комплексним об’єктом права, охоплює своїм змістом різні суспільні блага, пов’язані з фінансовим контролем.

Водночас у контексті розвитку суспільних відносин, що охороняються в межах КУпАП, та визнання вагомого значення за фінансово-контрольними правовідносинами, видається доцільним виокремити сферу державного фінансового контролю як об’єкт адміністративно-правової охорони – “Адміністративні правопорушення, що вчиняються у сфері державного фінансового контролю”. У цьому значенні її можна розглядати як сукупність пов’язаних із фінансово-господарською діяльністю суспільних благ (права і обов’язки суб’єктів державного фінансового контролю, фінансові ресурси, необоротні та інші активи, фінансова дисципліна, методи фінансового контролю, фінансова безпека), які виникають, формуються та забезпечуються в межах єдиного фінансового простору і спрямовані на задоволення правомірних фінансових потреб держави та суб’єктів фінансово-господарської діяльності, користування якими контролюється уповноваженими державними органами.

Одним із критеріїв об’єднання адміністративних проступків у сфері державного фінансового контролю, на нашу думку, має бути залучення органів державного фінансового контролю до адміністративно-деліктного процесу в якості суб’єктів, наділених правом складати протоколи про адміністративні правопорушення і розглядати такі справи. Зокрема, це адміністративні правопорушення: (1) передбачені ст. 164-2 (Порушення законодавства з фінансових питань), ч. 3–6 ст. 166-6 (Порушення порядку припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця) (щодо яких справи розглядаються органом державного фінансового контролю (ст. 234-1 КУпАП)); (2) передбачені ст.ст. 163-12 (Порушення умов видачі векселів), 164-12 (Порушення бюджетного законодавства), 164-14 (Порушення законодавства про закупівлі) (щодо яких адмінпротоколи складаються уповноваженими посадовими особами Рахункової палати, органів державного фінансового контролю); (3) передбачені ч. 5, 6 ст. 188-19 (Невиконання законних вимог Рахункової палати, члена Рахункової палати) (щодо яких адмінпротоколи складаються уповноваженими посадовими особами Рахункової палати).

При цьому слід відзначити, що, попри назву ст. 172-6 КУпАП “Порушення вимог фінансового контролю”, це правопорушення, на наше переконання, не

охоплюється сферою державного фінансового контролю у розумінні фінансового-господарської діяльності суб'єктів, указаних у ст. 2 Закону України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні”. І хоча адміністративна відповідальність за такі правопорушення зумовлена приписами розділу VII “Фінансовий контроль” Закону України “Про запобігання корупції” [24], зміст порушень вимог фінансового контролю і зміст поняття “державний фінансовий контроль” не збігаються. Це дійсно правопорушення, пов'язане із корупцією. Оскільки такий фінансовий контроль стосується лише подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та зазначення в них відповідної інформації з метою уникнення неправильного розуміння порушень вимог фінансового контролю (державного фінансового контролю), видається за доцільне уточнити назву ст. 172-6 КУпАП як “Порушення вимог подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Савченко Л.А.* Фінансово-контрольне право: становлення та розвиток: монографія. Київ, 2017. 498 с.
2. *Бліхар М.М.* Правова природа інвестиційних відносин: фінансово-правове регулювання: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Львів, 2018. 35 с.
3. *Грачева Е.Ю.* Проблемы правового регулирования государственного финансового контроля. Москва, 2000. 238 с.
4. *Музыка-Стефанчук О.А.* Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин в Україні: проблеми законодавства, теорії та практики: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2012. 38 с.
5. *Чернадчук В.Д.* Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2010. 40 с.
6. *Берлач А.І.* Фінансово-контрольні правовідносини, їх зміст та особливості. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 10/2003. № 4. С. 179–185.
7. *Клімова С.М.* Види фінансово-управлінських відносин. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2016. Випуск 41. Том 2. С. 29–32.
8. *Старинський М.В., Логвин М.В.* Сучасний стан та перспективи державного регулювання за платіжними системами в Україні. Правові горизонти / Legal horizons. 2017. ВИПУСК 7 (20). С. 125–129.
9. Про систему державного фінансового контролю в Україні: проект Закону України (реєстр. № 1131 від 03.06.2002). URL: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4 (дата звернення: 16.01.2018).
10. *Крижановська В.А.* Адміністративна відповідальність в адміністративному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 19 с.
11. *Мороз Є.С.* Інститут адміністративної відповідальності у діяльності органів державного фінансового контролю: матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Актуальні питання розвитку права та законодавства: наукові дискусії”. Львів (15–16 грудня). 2017. Ч. I. С. 108–111.
12. *Савченко Л.А.* Правові основи фінансового контролю: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 504 с.
13. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua> (дата звернення: 18.01.2018).
14. *Галущко В.В., Олефір В.І., Пихтін М.П.* та ін. Адміністративне право України: навч. посіб.: у 2 т. Херсон, 2011. Т. 1: Загальне адміністративне право. 320 с.
15. *Кожура Л.О.* Адміністративно-правовий захист та охорона: поняття та співвідношення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Серія “Право”. Вип. 35. Ч. I. Т. 2. С. 119–122.
16. *Курило В.І.* Адміністративно-правова охорона та захист у сфері аграрних правовідносин. Адміністративне право і процес. Науково-практичний журнал, заснований Київським національним університетом ім. Т. Шевченка. URL: <http://aprlaw.knu.ua> (дата звернення: 22.01.2018).
17. *Муза О.В.* Адміністративно-процесуальні правовідносини в Україні: монографія. Київ, 2015. 320 с.
18. *Пробко І.Б., Борисова Ю.В.* Адміністративно-правові аспекти провадження у справах про порушення законодавства у фінансовій сфері. Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. Серія “Юридичні науки”. 2012. № 1(2). С. 86–91.
19. *Проць І.М.* Відповідальність за правопорушення у бюджетній сфері: адміністративно-правові та фінансово-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 20 с.
20. *Луценков Г.* Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю. Підприємство, Господарство і Право. 2017. № 12. С. 169–173.
21. *Белікова О.В., Погребняк С.В.* Адміністративна відповідальність як засіб примусового забезпечення виконання бюджетного законодавства України. Держава та регіони. Серія “Право”. 2013. № 4(42). С. 34–37.
22. Фінансове право. Мультимедійний навчальний посібник. Київ, НАВС. URL: <http://www.naiua.kiev.ua/books> (дата звернення: 26.01.2018).
23. *Заярний О.А.* Інформаційна сфера як об'єкт адміністративно-правової охорони: деякі доктринальні та нормативні аспекти. The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права. 2016. № 23. С. 18–31.

24. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення: 30.01.2018).

REFERENCES

1. *Savchenko, L.A.*, 2017, Finansovo-kontrol'ne pravo: stanovlennya ta rozvytok: monohrafiya. "Financial Control Law: Formation and Development": monograph. Kyiv. 498 p. [in Ukrainian].
2. *Blikhar, M.M.*, 2018, Pravova pryroda investytsiynykh vidnosyn: finansovo-pravove rehulyuvannya: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk. "Legal Nature of Investment Relations: Financial and Legal Regulation: author's abstract of thesis ... Dr. of Law. Lviv. 35 p. [in Ukrainian].
3. *Gracheva, Y.Y.*, 2000, Problemy pravovogo regulirovaniya gosudarstvennogo finansovogo kontrolya. "Issues of Legal Regulation of State Financial Control". Moscow. 238 p. [in Russian].
4. *Muzuka-Stefanchuk, O.A.*, 2012, Orhany publichnoyi vlady yak sub'yekty byudzhetykh pravovidnosyn v Ukraini: problemy zakonodavstva, teorii ta praktyky: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk. "Public Authorities as Subjects of Budget Legal Relations in Ukraine: Issues of Legislation, Theory and Practice": author's abstract of thesis ... Dr. of Law. 38 p. [in Ukrainian].
5. *Chernetchuk, V.D.*, 2010, Byudzhetni pravovidnosyny v Ukraini: teoriya, praktyka ta perspektyvy rozvytku: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk. "Budget Legal Relations in Ukraine: Theory, Practice and Development Prospects: author's abstract of thesis ... Dr. of Law. Kyiv. 40 p. [in Ukrainian].
6. *Berlach, A.I.*, 2003, Finansovo-kontrol'ni pravovidnosyny, yikh zmist ta osoblyvosti. "Financial-Control Legal Relations, Their Content and Features. Bulletin of the Odesa Institute of Internal Affairs" 4, 179–185 [in Ukrainian].
7. *Klimova S.M.*, 2016, Vydy finansovo-upravlins'kykh vidnosyn. "Types of Financial and Managerial Relations". Scientific Herald of Uzhgorod National University. The series "Right" 41. Vol. 2, 29–32. [in Ukrainian].
8. *Starynskyi, M.V., Logvin, M.V.*, 2017, Suchasnyi stan ta perspektyvy derzhavnoho rehulyuvannya za platizhnymi systemamy v Ukraini. "Current State and Prospects of State Regulation of Payment Systems in Ukraine". Legal Horizons 7 (20), 125–129 [in Ukrainian].
9. Pro systemu derzhavnoho finansovoho kontrolyu v Ukraini: proekt Zakonu Ukrainy. "About the System of State Financial Control in Ukraine": the Draft Law of Ukraine (Reg. No 1131 dated 03.06.2002). URL: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4 (Date of Application: 16.01.2018) [in Ukrainian].
10. *Kryzhanovska, V.A.*, 2016, Administratyvna vidpovidal'nist' v administratyvnomu pravi: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. "Administrative Responsibility in the Administrative Law": author's abstract of thesis ... candidate of Law. Lviv. 19 p. [in Ukrainian].
11. *Moroz Y.S.*, 2017, Instytut administratyvnoyi vidpovidal'nosti u diyal'nosti orhaniv derzhavnoho finansovoho kontrolyu "Institution of Administrative Responsibility in the Activity of State Financial Control Bodies": materials of the international scientific and practical conference "Topical Issues of the Development of Law and Legislation: Scientific Discussions". Lviv (December 15–16). P. I., 108–111. [in Ukrainian].
12. *Savchenko, L.A.*, 2008, Pravovi osnovy finansovoho kontrolyu: navch. posib. Legal Basis of Financial Control: teach. manual. Kyiv: Yurinkom Inter. 504 p. [in Ukrainian].
13. Slovyk ukrayins'koyi movy. Dictionary of the Ukrainian language. URL: <http://sum.in.ua> (Date of Application: 18.01.2018) [in Ukrainian].
14. *Galunko, V.V., Olefir, V.I., Pikhtin, M.P.* etc., 2011, Administratyvne pravo Ukrainy: navch. posib. "Administrative Law of Ukraine": teach. manual: in 2 Vol. Kherson. Vol. 1: General administrative law. 320 p.
15. *Kozhura, L.O.*, 2015, Administratyvno-pravoviy zakhyst ta okhorona: ponyattya ta spivvidnoshennya. "Administrative and Legal Support and Protection: Concept and Relationship". Scientific Herald of Uzhgorod National University. The "Right" series. 35 P. I. Vol. 2, 119–22 [in Ukrainian].
16. *Kuril, V.I.* Administratyvno-pravova okhorona ta zakhyst u sferi ahrarykh pravovidnosyn. "Administrative and Legal Support and Protection in the Field of Agrarian Legal Relations". Administrative Law and Process. URL: <http://applaw.knu.ua> (Date of Application: 22.01.2018) [in Ukrainian].
17. *Muza, O.V.*, 2015, Administratyvno-protsesual'ni pravovidnosyny v Ukraini: monohrafiya. "Administrative and Procedural Legal Relations in Ukraine": monograph. Kyiv. 320 p. [in Ukrainian].
18. *Probko, I.B., Borisova, Y.V.*, 2012, Administratyvno-pravovi aspekty provadzhennya u spravakh pro porushennya zakonodavstva u finansoviy sferi. "Administrative and Legal Aspects of Proceedings in Cases of Violations of the Legislation in the Financial Sphere". Bulletin of Dnipropetrovsk University named after A. Nobel. Series "Legal Sciences" 1 (2), 86–91 [in Ukrainian].
19. *Prots, I.M.*, 2016, Vidpovidal'nist' za pravoporushennya u byudzhetniy sferi: administratyvno-pravovi ta finansovo-pravovi aspekty: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. "Liability for Offenses in the Budget Sphere: Administrative-Legal and Financial-Legal Aspects": author's abstract of thesis ... Candidate of Law. Lviv. 20 p. [in Ukrainian].
20. *Luchentsov, G.*, 2017, Administratyvna vidpovidal'nist' za porushennya vymoh finansovoho kontrolyu. "Administrative Liability for Violation of Financial Control Requirements". Entrepreneurship, Economy and Law 12, 169–173 [in Ukrainian].
21. *Belikova, O.V., Pogrebnyak, S.V.*, 2013, Administratyvna vidpovidal'nist' yak zasib prymusovoho zabezpechennya vykonannya byudzhetnoho zakonodavstva Ukrainy. "Administrative Liability as Means of Enforcing the Budget Laws of Ukraine". State and Regions. The series "Right" 4 (42), 34–37 [in Ukrainian].
22. Finansove parvo: multimediynyi posibnyk. "Financial Law": multimedia tutorial. Kyiv. URL: <http://www.naiu.kiev.ua/books> (Date of Application: 26.01.2018) [in Ukrainian].

23. *Zayarnyi, O.A.*, 2016, Informatsiyna sfera yak obeyekt administratyvno-pravovoyi okhorony: deyaki doktrynal'ni ta normatyvni aspekty. "Information Sphere as an Object of Administrative and Legal Protection: Some Doctrinal and Normative Aspects". The Journal of Eastern European Law 23, 18–31 [in Ukrainian].

24. "About Prevention of Corruption": Bill of Ukraine dated October 14, 2014 No 1700-VII (with amendments and supplements). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (Date of Application: 30.01.2018) [in Ukrainian].

UDC 342.9.(343.6(037))

Y.S. Moroz,

Postgraduate Student of the University of Modern Knowledge, Kyiv

ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION OF THE SPHERE OF THE STATE FINANCIAL CONTROL IN UKRAINE

Paper deals with the sphere of state financial control in terms of administrative and legal protection. The position is maintained that financial control legal relationships should be understood as one of the types of financial legal relations, expanded scope and target orientation, which are of an organizational, derivative (auxiliary), public nature and arise on the basis of financial control regulations in the field of control activity. Such legal relations imply a number of responsibilities, therefore the application of imperative methods of financial and legal regulation, focused on unilateral power requirements of state bodies in relation to the entities involved in these relations, are of paramount importance. And the authority of the orders of state bodies is, first of all, in the adoption by these bodies of decisions binding on the other side of the legal relationship, and in ensuring that they are enforced by the force of the state.

It has been proved that the absence of a distinction between the sphere of state financial control as the object of administrative and legal protection leads to the dispersion of administrative misconduct in the KUpAP regulations and to the lack of unanimity regarding their quantitative and meaningful list, allegations of inconsistency of the current legislation.

It is noted that the essence of an administrative misconduct in the sphere of state financial control, which is the basis for the application of administrative penalties, consists in the fact that the offender's conduct is aimed at a negative change in the procedure for conducting economic, as well as financial and control activities, specified in the current legislation. Therefore, it is precisely such a sphere in which the financial and control legal relations arise and develop, should be recognized as the object of legal protection.

On the basis of the understanding of financial control legal relations that arise in the field of state financial control, the signs of the latter are generalized, which made it possible to conclude that it is expedient to distinguish administrative offenses in this area.

The author's definition of the sphere of state financial control as an object of administrative and legal protection is suggested.

Keywords: state financial control, financially control legal relationships, sphere of state financial control, object of administrative legal support, administrative offence.

Отримано 29.05.2018